

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ КОЛЕДЖ
БЕРДЯНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії
Ірина Макарова
Ірина МАКАРОВА
«24» березня 2021 р.

ПРОГРАМА
вступного іспиту з дисципліни
«Українська мова»

На основі ОКР кваліфікованого робітника
Для здобуття ОПС фахового молодшого бакалавра
Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
181 Харчові технології
241 Готельно-ресторанна справа

Розглянуто та схвалено на
засіданні приймальної комісії
Протокол від 24.03.2021 р. № 2
Секретар приймальної комісії
 Галина ІВАНЧЕНКО

ЗМІСТ

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	3
2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН.....	5
3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ВСТУПНИКІВ	8
4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	10

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мова – це не тільки найбільш універсальна форма вираження менталітету нації, її долі, характеру і культури, а й один із найважливіших чинників розвитку матеріальної і духовної культури народу. Українська мова внаслідок історичного волевиявлення мільйонів наших співвітчизників стала державною, а у зв'язку з цим рівень володіння нею визначає рівень духовності, культури, державного мислення нашого сучасника.

Формування мовної і мовленнєвої культури підрастаючого покоління – це одне з найважливіших завдань сучасної школи.

Випускник основної школи згідно з Програмою для загальноосвітніх навчальних закладів повинен володіти базовими лексичними, граматичними, стилістичними, орфоепічними і правописними вміннями і навичками, легко орієнтуватися у мовленнєвому потоці, вміти використовувати мовні засоби відповідно до ситуації мовлення. Тому Програма вступних випробувань з дисципліни «Українська мова» відображає засадничі ідеї Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 року), ідеї концепції «Нова українська школа» (2016 р.), побудована відповідно до чинної Програми для загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 року, і охоплює всі розділи шкільного курсу української мови.

Відповідно до головної мети і завдань навчального предмета у Програмі визначено обов'язковий мінімум змісту освіти, що включає основні змістові лінії: мовленнєзнавчі відомості, види і жанри навчальних робіт, комунікативні вміння та навички (*мовленнєва змістова лінія*); мовну систему – стилістику лексикологію, фонетику, граматику, синтаксис та пунктуацію (*мовна змістова лінія*); соціокультурознавчі відомості, відображені в навчальних текстах, наочно-ілюстративних матеріалах, аудіовізуальних та ін. засобів, дібраних з урахуванням принципу єдності навчання, виховання та розвитку студентів (*соціокультурна змістова лінія*); основні способи загальнопізнавальної діяльності, формування яких сприяє різнобічному і зокрема мовленнєвому розвитку студентів (*діяльнісна змістова лінія*). Мовна й мовленнєва змістові лінії є основними, що визначають предмет навчання, вони містять критерії для визначення рівня навчальних досягнень вступника, а вимоги до соціокультурної та діяльнісної ліній не є спеціальними, хоч і важливими для формування мовно-мовленнєвих компетенцій.

Програма з української мови для вступників до коледжу на базі повної середньої освіти складена на основі мовної змістової лінії і містить перелік питань, що є обов'язковими для засвоєння теоретичних знань, які формують у школярів орфоепічні, орфографічні і пунктуаційні вміння і навички.

На вступному випробуванні з української мови вступник повинен:

- розрізняти звуки мови, визначати голосні й приголосні звуки, їх характеристику, ділити слово на склади, розпізнавати явища уподібнення

приголосних звуків, спрощення в групах приголосних, основні випадки чергування звуків;

- розпізнавати вивчені орфограми і пояснювати їх за допомогою правил; правильно писати слова з вивченими орфограмами;

- відділяти закінчення від основи, добирати спільнокореневі слова, розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, визначати спосіб творення слів;

- пояснювати відомі слова, добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; пояснювати значення фразеологізмів, крилатих висловів;

- розпізнавати частини мови, визначати їх загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль;

- розрізняти словосполучення й речення, визначати типи підрядного зв'язку в словосполученні;

- визначати структуру речення, вид речення, правильно ставити розділові знаки й обґрунтовувати їх постановку;

- визначати в реченні з прямою мовою слова автора й пряму мову, замінювати пряму мову непрямою;

- розпізнавати стилі мовлення, визначати особливості кожного з них;

- будувати письмове висловлення, логічно викладаючи зміст. Уміти формулювати, добирати доречні аргументи й приклади, робити висновок, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставини; правильно структурувати текст, використовуючи відповідні мовленнєві звороти.

Вступник повинен уміти:

- комунікативно доцільно й виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях і сферах спілкування з дотриманням норм українського етикету;

- розрізняти, класифікувати мовні факти, оцінювати їх з погляду нормативності, відповідності ситуації та сфері спілкування;

- працювати з текстом, здійснювати пошук інформації в різноманітних джерелах, використовувати її в самостійно створених текстах різних типів, стилів і жанрів.

Оцінювання навчальних досягнень вступників під час вивчення курсу української мови здійснюється з урахуванням вимог до учнів загальноосвітніх шкіл з метою дотримання принципів послідовності навчання й об'єктивності самого оцінювання.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

I. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія

1. Класифікація звуків. Особливості вимови звуків.
2. Основні випадки уподібнення приголосних.
3. Спрощення в групах приголосних. Чергування голосних і приголосних.
4. Особливості вимови приголосних.
5. Склад. Наголос.
6. Основні правила переносу слів.

II. Лексикологія. Фразеологія.

1. Лексичне значення слова.
2. Багатозначні й однозначні слова.
3. Пряме та переносне значення слова.
4. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми.
5. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика.
6. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика.
7. Терміни. Неологізми.
8. Поняття про фразеологізми. Джерела фразеологізмів.
9. Фразеологізми-синоніми. Фразеологізми-антоніми.

III. Орфографія. Принципи українського правопису.

1. Принципи українського правопису.
2. Правила написання апострофа.
3. Вживання м'якого знака.
4. Написання слів з частинами пів- і напів-.
5. Написання префіксів.
6. Подвоєння букв.
7. Написання слів іншомовного походження.
8. Вживання великої букви.
9. Правопис складних слів.

IV. Будова слова. Словотвір.

1. Будова слова.
2. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.
3. Змінювання і творення слів. Твірне слово.
4. Основні способи словотворення.
5. Словотвірний ланцюжок. Словотвірний розбір слова.

V. Морфологія

1. Іменник.

1.1. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

- 1.2. Іменники загальні й власні, конкретні та абстрактні.
- 1.3. Рід, число, відмінки іменників.
- 1.4. Кличний відмінок (у власних чоловічих та жіночих іменах).
- 1.5. Відмінювання іменників. Поділ іменників на відміни та групи.
- 1.6. Невідмінювані іменники. Рід невідмінюваних іменників. Відмінювання іменників, що мають форму лише множини.
- 1.7. Правопис складних іменників.

2. Прикметник.

- 2.1. Прикметник як частина мови. Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
- 2.2. Групи прикметників за значенням: якісні, відносні, присвійні.
- 2.3. Відмінювання прикметників.
- 2.4. Ступені порівняння якісних прикметників. Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників.
- 2.5. Літери -н- і -нн- у прикметниках.
- 2.6. Написання складних прикметників разом і через дефіс.

3. Числівник.

- 3.1. Числівник як частина мови. Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
- 3.2. Відмінювання кількісних числівників.
- 3.3. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.
- 3.4. Узгодження числівників з іменниками.
- 3.5. Уживання числівників для позначення часу й дат.

4. Займенник.

- 4.1. Займенник як частина мови. Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
- 4.2. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні; питальні й відносні; заперечні; означальні й неозначені.
- 4.3. Відмінювання займенників усіх розрядів.
- 4.4. Приставний -н у формах особових і вказівних займенників.
- 4.5. Написання разом і через дефіс неозначених займенників
- 4.6. Правопис заперечних займенників.
- 4.7. Написання займенників із прийменниками окремо.

5. Дієслово.

- 5.1. Дієслово як частина мови. Загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
- 5.2. Форми дієслова. Безособові дієслова.
- 5.3. Неозначена форма та особові форми. Доконаний і недоконаний вид дієслова. Час дієслів.
- 5.4. Способи дієслова. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни.
- 5.5. Дієприкметник. Дієприслівник.

6. Прислівник.

- 6.1. Прислівник як частина мови.
- 6.2. Ступені порівняння прислівників.
- 6.3. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів.
- 6.4. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

7. Службові частини мови

- 7.1. Прийменник як службова частина мови.
- 7.2. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.
- 7.3. Сполучник. Групи сполучників за значенням, вживанням, за будовою. Правопис сполучників.
- 7.4. Частка. Правопис часток.
- 7.5. Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

VI. Синтаксис

1. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису.
2. Види речень.
3. Просте двоскладне речення.
4. Односкладні речення.
5. Просте ускладнене речення.
6. Складне речення. Типи складних речень.
7. Складносурядне речення. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.
8. Складнопірядне речення. Види пірядних речень. Розділові знаки у складнопірядних реченнях.
9. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки у безсполучниковому складному реченні.
10. Складне речення з різними видами зв'язку, розділові знаки у ньому.
11. Способи відтворення чужого мовлення. Пряма і непряма мова. Цитата. Діалог. Розділові знаки у конструкціях з прямою мовою, цитатою та діалогом.

VII. Стилїстика

1. Стилї мовлення, їх основні ознаки, функції.
2. Культура мови. Практична стилїстика.
3. Розвиток мовлення. Види мовленнєвої діяльності. Вимоги до мовлення.
4. Текст. Основні ознаки тексту. Зміст і будова тексту. Способи зв'язку речень у тексті.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ВСТУПНИКІВ

Бали	Рівні навчальних досягнень
1	Вступник розрізняє об'єкти вивчення
2	Вступник відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
3	Вступник відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
4	Вступник з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію
5	Вступник відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
6	Вступник виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його (її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
7	Вступник правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
8	Знання вступника є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності
9	Вступник добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
10	Вступник має повні, глибокі знання, здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення
11	Вступник має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
12	Вступник має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення

Таблиця відповідності оцінювання за 12-бальною і 200-бальною системою оцінювання навчальних досягнень вступників

Оцінювання за 12- альною системою оцінювання навчальних досягнень вступників	Оцінювання за 200-бальною системою оцінювання досягнень вступників
1	0
2	0
3	0
4	100,0
5	123,5
6	143,0
7	152,5
8	162,0
9	172,5
10	175,0
11	190,5
12	200

Підсумкова оцінка за вступне випробування виставляється за 200-бальною системою оцінювання.

200-175 балів ставиться, якщо вступник ґрунтовно й повно викладає теоретичний матеріал, дає правильне визначення мовних понять; демонструє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, наводить необхідні приклади, дібрані самостійно; не допускає мовленнєвих помилок.

152-172 бали отримує вступник, який теж демонструє знання й розуміння необхідного матеріалу, однак у відповіді є певні фактичні помилки, які він виправляє після зауваження екзаменатора.

143-100 балів отримує вступник, який виявляє знання й розуміння основних положень даної теми, але викладає матеріал не досить повно, допускає неточності у визначенні понять або у формулюванні правил; не вміє глибоко й переконливо обґрунтовувати свої думки й відчуває труднощі під час добору прикладів; викладає матеріал непослідовно й допускає мовленнєві помилки.

0 балів. Вступник демонструє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідного розділу, допускає у формулюванні визначень і правил помилки, що спотворюють їх зміст.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРА

Підручники

1. Авраменко О.М. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Грамота, 2016.
2. Авраменко О.М. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Грамота, 2017.
3. Ворон А.А. Українська мова: підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. – К.: Освіта, 2014.
4. Глазова О.П. Українська мова: підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Освіта, 2014.
5. Глазова О.П. Українська мова: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Освіта, 2015.
6. Глазова О.П. Рідна мова: підручник для 10 класу загальноосвіт. навч. закл. / О.П. Глазова, Ю.Б. Кузнецов; наук. ред. І. Вихованець. – К.: Зодіак-ЕКО, 2010.
7. Заболотний О.В. Українська мова: підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Новий стандарт освіти. – К.: Генеза, 2014.
8. Заболотний О.В. Українська мова 11 клас: підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів (рівень стандарту). – К.: Генеза, 2012.
9. Заболотний О.В. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Генеза, 2016.
10. Кобцев Д.А. Українська мова: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. – К.: Освіта, 2015.
11. Пентиліук М.І. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Ранок, 2016.
12. Пентиліук М.І. Українська мова: підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів (рівень стандарту). – К.: Ранок, 2016.
13. Плющ М.Я. Українська мова: підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою (профільний рівень). – К.: Освіта, 2015.
14. Єрмоленко С.Я. Українська мова: підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Грамота, 2014.
15. Єрмоленко С.Я. Українська мова: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. – К.: Грамота, 2015.
16. Єрмоленко С.Я. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Грамота, 2016.

Посібники

1. Авраменко О.М. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі: І ч. / О.М. Авраменко, М.Б. Блажко. – 7-е видання: доповнене. – К.: Грамота, 2017.

2. Гнаткович Т.Д., Комишна Н.С., Ребрик Н.Й. Повторення – шлях до успіху: українська мова та література / Посібник для старшокласників та вступників до вузів. – Ужгород: Гражда, 2017.
3. Дудка О.О., Шевелева Л.А. Українська мова. Комплексний довідник. – Х.: Гімназія, 2011.
4. Зубков М. Збірник диктантів для випускників та абітурієнтів з української мови. – Харків: СПДФО Співак Т.К., 2007.
5. Зубков М.Г. Універсальний довідник з української мови. – Х.: Видавничий дім «Школа», 2009.
6. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: навчальний посібник. – К.: Вища школа, 2007.
7. Попко О. Українська мова. Практичний довідник. – Х.: «А-Я», 2011.
8. Тележкіна О.О. Українська мова. Довідник. – Х.: Ранок, 2010.
9. Терещенко В.М. Українська мова та література. Навчально-практичний довідник. – Х.: Торсінг плюс, 2012.
10. Тести. Українська мова. 5-12 класи / За ред. д. філол. н., проф. Гуйванюк Н.В. – К.: Академія, 2009.
11. Українська мова. Українська література. Новий довідник. – К.: ТОВ «КАЗКА», 2008.
12. Ющук І.П. Практикум з правопису і граматики української мови. – К.: Освіта, 2012.